

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

вул. Митрополита Василя Липківського, 36, м. Київ, 03035, тел./факс: (044) 248-25-13

05.07.2018 № 22.1/10-2240

На № _____ від _____

Керівникам закладів освіти,
що здійснюють підготовку
фахівців за освітньо-
кваліфікаційним рівнем
молодшого спеціаліста

Про навчальні плани і
програми підготовки
молодших спеціалістів
у 2018/2019 н.р.

Законом України 1958-УІІ від 21.03.17 р. «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст», встановлено, що освітня діяльність за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста, яка проводиться вищими навчальними закладами і започаткована до набрання чинності цим Законом (16.04.17р.), продовжується в межах строку навчання за певною освітньо-професійною програмою. Останній прийом на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста проводиться у 2019 році.

Закладам вищої освіти, які здійснюють підготовку молодших спеціалістів, при формуванні навчальних планів для студентів, які розпочинають навчання у 2018/2019 н.р. на основі базової загальної середньої освіти, та робочих навчальних планів для студентів II, III, IV курсів необхідно врахувати, що вони здійснюють підготовку за певною освітньо-професійною програмою (підпункт 3 п.2 розділу XV Закону України «Про вищу освіту»).

Освітньо-професійні програми підготовки молодших спеціалістів, які були затверджені до набуття чинності Законом України «Про вищу освіту» у 2009-2014 роках, як правило, передбачають вимірювання обсягу загального навчального навантаження та обсягу окремих дисциплін не тільки в годинах, але й в кредитах ЄКТС (1 кр.=36 годин).

Відповідно до підпункту другого пункту 7 розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту» з 1 вересня 2015 року передбачається зменшення обсягу одного кредиту ЄКТС до 30 годин за новими

освітніми програмами.

Рекомендуємо закладам освіти при складанні навчальних планів на 2018/2019 н.р. загальний обсяг навантаження вказувати в кредитах ЄКТС згідно з діючими освітньо-професійними програмами (3 роки навчання – 180 кред., 2 роки – 120 кред., 2,5 р. – 150 кред.), а розрахунок годин виконувати з урахуванням обсягу одного кредиту в 30 годин.

Кредити ЄКТС обсягом 36 годин, які були запроваджені наказом МОН від 20.10.04 року №812, замінюються на кредити ЄКТС обсягом 30 годин **без зміни кількості кредитів.**

Надалі використовується лише кредит ЄКТС в 30 годин.

Оскільки обсяг 1 кредиту зменшився (1кред.=30 годин), загальна кількість годин буде зменшена (180 кред. – 5400 годин замість 6480, 120 кред. – 3600 год замість 4320, 150 кред. – 4500 годин замість 5400), а також зменшиться кількість годин з дисциплін.

При розробленні навчальних планів на підставі освітньо-професійної програми кредити встановлюються всім складовим навчального плану (семестрам, дисциплінам, практикам, курсовим та кваліфікаційним роботам).

Семестрам можна встановлювати по 30 кредитів, триместрам – по 20 кредитів або пропорційно тривалості визначених закладом освіти періодів навчання.

При формуванні змісту навчального плану кількість кредитів на дисципліни, зазначені у освітньо-професійній програмі, залишаються без змін, а загальна кількість навчальних годин дисциплін повинна складатись із добутку кількості кредитів на 30 годин.

Кількість аудиторних годин по дисциплінах на тиждень за семестрами можна не змінювати, зменшити лише кількість годин самостійної роботи студента.

Великі за обсягом навчальні дисципліни (наприклад, такі, що вивчаються впродовж кількох періодів навчання) поділяються на модулі, яким також встановлюються кредити. Навчальним складовим, які плануються в тижнях (наприклад, практики, екзаменаційні сесії) можна встановлювати 1,5 кредити за кожний тиждень.

Кількість аудиторних годин в одному кредиті може відрізнитися залежно від циклів і профілів підготовки (для природничо-наукових, технічних спеціальностей більше аудиторних годин, для гуманітарних – більше індивідуальних, самостійних годин).

Дуальні програми передбачатимуть від 25% до 50% обсягу навчання на робочому місці.

Не рекомендується встановлювати навчальним складовим величини кредитів, котрі не є цілими числами. Припускається округлення кількості кредитів до цілих чисел.

Допускається зменшення кількості навчальних дисциплін шляхом поєднання їх змісту і запобігання його дублювання.

У навчальних та робочих навчальних планах, залікових книжках студентів, додатку до диплому, академічних довідках, академічних журналах, відомостях

про успішність студентів, інших документах в графі «Години» (у тих документах, де вона є) через дріб зазначається кількість кредитів ЄКТС (наприклад 45/1,5).

Звертаємо увагу керівників закладів освіти на необхідність дотримання вимог наказу Міністерства освіти і науки України від 7 серпня 2002 року № 450 «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2002 року за № 698/6986 у частині, яка не суперечить Закону України «Про вищу освіту». До навчального навантаження викладачів згідно із Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», крім навчальних занять, зараховуються керівництво курсовими й кваліфікаційними роботами, практиками, передекзаменаційні консультації, проведення вступного і підсумкового контролю у всіх формах, інша робота педагогічних працівників, яка спрямована на забезпечення освітнього процесу згідно діючих навчальних планів і програм.

Оскільки з 1 вересня 2018 р. набирає чинності Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, затверджений постановою КМУ від 23 листопада 2011 р. №1392 (далі – Державний стандарт) у частині профільної середньої освіти, Міністерством затверджено наказ від 01.06.18 №570 «Про затвердження типової освітньої програми профільної середньої освіти закладів освіти, що здійснюють підготовку молодших спеціалістів на основі базової загальної середньої освіти» (далі – Типова освітня програма).

Типова освітня програма визначає:

- Загальний обсяг та структуру навчального навантаження (Додатки 1-3);
- Очікувані результати навчання здобувачів подані в рамках навчальних програм, затверджених наказами МОН і розміщені на офіційному веб-сайті МОН;
- Рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти освітніх компонентів.

Керівники закладів освіти, що здійснюють підготовку молодших спеціалістів на основі базової загальної середньої освіти, мають забезпечити розроблення та впровадження власних освітніх програм профільної середньої освіти та відповідні навчальні плани на основі Типової освітньої програми для студентів, які розпочинають навчання у 2018/2019 н.р. на основі базової загальної середньої освіти відповідно до положень цього наказу МОНУ.

Якщо педагогічною радою закладу освіти буде прийнято рішення про використання у 2018/2019 н.р. раніше розроблених навчальних планів, керівники закладу повинні забезпечити перехід на навчальні плани на основі Типової освітньої програми для здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, які розпочнуть навчання у 2018/2019н.р. не пізніше 2019/2020 н.р. (пункт наказу МОН від 01.06.18 №570).

На підставі Типової освітньої програми заклад освіти розробляє власну освітню програму профільної середньої освіти на спеціальність, декілька спеціальностей або галузь. Така освітня програма не потребує окремого затвердження центральним органом виконавчої влади у сфері забезпечення якості

освіти. Її схвалює педагогічна рада закладу освіти та затверджує його керівник.

На підставі власної освітньої програми заклад освіти розробляє навчальний план.

Відповідно до п.2 наказу МОН №570 термін здобуття повної загальної середньої освіти здобувачами освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, які вступили на навчання на основі базової загальної середньої освіти, 2 роки.

Загальний обсяг навчального навантаження для студентів I-II курсів у частині профільної середньої освіти, яке фінансується, складає 2660 годин, включаючи фінансування факультативів та індивідуальних занять. У графіку навчального процесу визначається кількість тижнів у семестрах (не більше 40 тижнів), враховуючи у 4 семестрі час на ЗНО.

Приклад: (I рік: I сем. – 17 тижнів, II сем.- 23 тиж., II курс: III сем. – 17 тиж., IV сем. – 21 тиж. Всього: $40+38=78$ (тижн.).

З метою уникнення одногодинного тижневого вивчення певного предмета або курсу заклад освіти може планувати його вивчення концентровано (наприклад, семестр 21 тиждень розділяють на 3 частини, кожна з яких містить 7 тижнів, предмет вивчається протягом 7 тижнів).

Тижневе навантаження у частині загальноосвітньої підготовки не може бути більше 30 годин + 2 години (фізкультура).

Загальний обсяг: $30 \times 78 = 2340$ (год.) + 210 (фізкультура) = 2550 (год).

Різниця годин ($2660 - 2550$) = 110 (години для поділу груп та факультативи)

Дозволяється на I-II курсах у частині підготовки молодшого спеціаліста за освітньо-професійною програмою додавати 2-4 години на тиждень.

Зкладам, що здійснюють загальноосвітню підготовку, пропонуються 2 варіанти організації освітнього процесу.

Перший варіант (додаток 1) містить перелік базових предметів з експериментальними інтегрованими курсами («Історія: Україна і світ», «Природничі науки»).

Другий варіант (додаток 2) містить перелік базових предметів, який включає окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничого циклів.

Зклади освіти, складаючи власний навчальний план, можуть комбінувати перелік предметів з обох запропонованих варіантів. Частину навчальних годин обох варіантів призначено для забезпечення профільного спрямування.

До базових предметів належать: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова», «Історія: Україна і світ» (у другому варіанті передбачено вивчення окремих предметів: «Історія України», «Всесвітня історія»), «Громадянська освіта», «Математика», «Природничі науки» (у другому варіанті передбачено вивчення окремих природничих дисциплін: «фізика і астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія»), «Фізична культура», «Захист Вітчизни».

В обох варіантах зазначено мінімальну кількість годин на вивчення цих базових предметів, що має забезпечити досягнення рівня очікування результатів навчання студентів згідно з державними вимогами Державного стандарту. Заклад

освіти може збільшувати кількість годин на вивчення базових предметів за рахунок додаткових годин.

Деякі предмети можна вивчати за модульним принципом.

За модульним принципом може бути реалізовано зміст таких базових предметів, як «Фізика і астрономія», «Біологія і екологія», «Історія: Україна і світ». У такому разі розподіл годин між окремими модулями здійснює заклад освіти відповідно до навчальних програм.

Для профільних предметів зазначена орієнтовна кількість навчальних годин (таблиця 3).

Для спецкурсів загальноосвітньої підготовки (фактично це дисципліни ОПП) зазначається лише аудиторна робота. Самостійна робота фіксується у частині підготовки молодших спеціалістів, вказуючи кількість кредитів за ОПП, які містять кількість годин аудиторної роботи (з частини загальноосвітньої підготовки).

Складання навчального плану починається з формування профілю навчання.

Профіль навчання формується закладом освіти з урахуванням профільної підготовки за освітньо-професійною програмою відповідно до спеціальності, за якою здійснюється підготовка здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста.

Зміст профілю навчання реалізується системою предметів і курсів:

- базові та вибірково-обов'язкові предмети;
- профільні предмети;
- спеціальні курси, в т.ч. курси за вибором.

Рішення про розподіл годин для формування відповідного профілю навчання приймає заклад освіти.

У разі залишку навчальних годин, передбачених на вивчення профільних предметів, заклад освіти може використати їх для збільшення кількості годин на вивчення спеціальних курсів.

При формуванні профілю навчання крім базових і профільних предметів до профілю входять спеціальні і факультативні курси, які разом із профільними предметами відображають специфіку конкретного профілю навчання і визначають його сутність.

Приклад формування профілю середньої освіти для підготовки молодших спеціалістів на основі базової загальної середньої освіти за спеціальністю 182 Технології легкої промисловості за освітньо-професійною програмою «Виготовлення виробів із шкіри» (180 кр. ЄКТС) (за варіантом 1):

- базові предмети – (10) – 1575 год.;
- вибірково-обов'язкові предмети – 210 год. (з трьох предметів обираються два: мистецтво, інформатика), розподіл годин між ними здійснює заклад освіти;
- профільні предмети і спецкурси – 700 год.

профільні предмети:

технології (технології виробів*) (105+80год., базовий рівень – 105 год.)
математика (з основами вищої математики* – 270 годин; базовий рівень

– 210 год.)

спецкурси:

- матеріалознавство 120 год.
- основи креслення 40 год.
- спецмалюнок – 35 год.
- обладнання виробництва – 50 год.

Всього – 700 год.

Години, зазначені на ці спецкурси, - аудиторні. При формуванні частини навчального плану за освітньо-професійною програмою необхідно врахувати обсяги дисциплін, які були інтегровані в загальноосвітню підготовку як аудиторні, у кредитах ЄКТС, зазначивши і самостійну роботу студента.

Якщо для певної спеціальності профільними є базові (наприклад, математика) або вибірково-обов'язкові предмети, то освітніми програмами може бути передбачене їх поглиблене або додаткове вивчення за рахунок годин профільних предметів та спецкурсів.

Програми спецкурсів (спецдисциплін освітньо-професійної програми) розробляються закладом освіти на підставі ключових компетентностей і результатів навчання, зазначених у освітньо-професійній програмі та затверджуються в установленому порядку.

Спеціальні курси реалізуються за рахунок годин, передбачених планом для профільних предметів і спеціальних курсів (у першому варіанті плану, додаток 1) або за рахунок додаткових годин (у другому варіанті плану, додаток 2).

Результати навчання, які виходять за рамки Державного стандарту, можуть бути зараховані закладом освіти в результатах навчання за освітньо-професійною програмою молодшого спеціаліста, обсяги яких визначаються у кредитах ЄКТС та зараховуються в дисциплінах навчального плану підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста (наприклад, результати навчання, отримані здобувачем освіти при вивченні предмету «Історія України», можна зарахувати в результатах навчання у дисципліну «Історія України» у частині навчального плану за освітньо-професійною програмою.

Якщо заклад освіти обирає профільним предметом «Технології» (420 годин), рівень стандарту – 105 годин), він може інтегрувати до цього предмету дисципліни ОПП, які передбачають вивчення технології галузі (спеціальності, за якою здійснюється підготовка молодшого спеціаліста, наприклад, технології виготовлення виробів легкої промисловості).

При інтеграції дисциплін освітньо-професійної програми в предмети загальноосвітньої підготовки дисципліни ОПП помічаються * і вказується кількість годин на кожний модуль, наприклад,

Громадянська освіта – 70 год.,

Основи правознавства* – 35 год.,

Основи економічної теорії* – 35 год.

Другий варіант: вивчати ці дисципліни як спецкурси за рахунок додаткових годин і повністю зараховувати результати навчання.

У навчальному плані у II розділі («Підготовка молодшого спеціаліста») надається повний перелік дисциплін освітньо-професійної програми. Дисципліни,

які входять до сформованого профілю загальноосвітньої підготовки, помічаються *, для них зазначаються години і кредити ЄКТС. Розподіл обсягу цих дисциплін по тижнях і семестрах не здійснюється у разі повного вивчення предмету на I-II курсах.

Навчальну практику можна оформити як спецкурс або навчальний курс.

Спецкурси будуть входити у два додатки: додаток до атестату і додаток до диплому.

У додаток до атестату входять всі предмети загальноосвітньої підготовки (I частина навчального плану), у додаток до диплому – всі дисципліни II частини навчального плану (I-IV курси).

Великі за обсягом навчальні дисципліни освітньо-професійної програми, які доповнюють і розширюють компетентності та результати навчання певного загальноосвітнього предмета, можна поділити на дві частини: одну частину вивчати на 1-2 курсі, другу частину – у II розділі навчального плану «Підготовка молодшого спеціаліста», наприклад, «фінанси. I частина», «фінанси. II частина».

Форми організації освітнього процесу визначаються закладом освіти самостійно відповідно до Положення про організацію освітнього процесу, затвердженого у встановленому законодавством порядку

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу.

Форми контролю: поточний, семестровий, підсумковий.

Оцінки з предметів загальноосвітньої підготовки виставляються за результатами навчання.

Навчальні плани II курсу залишаються без змін.

Додаток: фрагмент та примірна структура навчального плану.

Т. в. о. директора

Ю.І.Завалевський